

DZIAŁ INWENTARYZACJI I GROMADZENIA ZBIORÓW MUZEALNYCH OŚRODKA KULTURY LEŚNEJ W GOŁUCHOWIE W 2015 ROKU

Jerzy Adamczewski

Ośrodek Kultury Leśnej w Gołuchowie

GROMADZENIE ZBIORÓW

Podstawowym zadaniem działu jest zbieranie przedmiotów z zakresu szeroko rozumianego leśnictwa do kolekcji muzealnej. Ideą przewodnią jest zapewnienie ciągłości rozwoju zbiorów i kolekcji oraz ich systematyczne wzbogacanie, co jest fundamentalnym warunkiem realizacji także pozostałych celów działalności muzealnej. Dążymy do tworzenia uporządkowanego zbioru, który jak najlepiej uwidoczni konkretną rzeczywistość. Gromadzimy obiekty dla Muzeum Leśnictwa, aby poprzez wystawy mogło ono kreować humanistyczną wizję tej rzeczywistości kulturowej za pomocą wybranych z niej materialnych elementów, obiektów muzealnych.

W ciągu minionego roku zgromadzono 273 eksponaty (o 60 więcej niż w roku 2014) wpisanych do Księgi Wpływu Muzealiów pod numerami 2930–3108 (178 pozycji inwentarzowych). Pozycja inwentarzowa to jednostka zapisu inwentarzowego, która raz odpowiada jednemu obiektowi, innym razem obejmuje ich

Tabela 1. Struktura nabytków w 2015 roku
Table 1. Structure of the acquisitions in 2015

	Sztuka	Etnografia	Historia	Numizmaty	Technika	Przyroda	Ogółem
Zakup	28	7	27	19	19	21	121
Dary – instytucje			1	1	4		6
Dary – osoby prywatne	16	10	27		24	69	146
Razem	44	17	55	20	47	90	273

kilka, kilkanaście lub kilkadziesiąt. Stąd właśnie 178 pozycji inwentarzowych zawiera 273 eksponaty.

Zakupione przedmioty stanowiły w minionym roku 44%, a dary 56% nabytków. Warto wspomnieć o najważniejszych. Archiwum naukowe Ośrodka Kultury Leśnej w Gołuchowie wzbogaciło się o dokumenty po śp. Zenonie Adamczewskim, zmarłym w Sośniach 10 grudnia 2014 roku, ostatnim dyrektorem byłego Technikum Leśnego w Mojej Woli. Zenon Adamczewski był z wykształcenia leśnikiem i pedagogiem. Ukończył Gimnazjum Leśne w Margoninie, studia leśne w Poznaniu i pedagogiczne w Warszawie. W 1961 roku rozpoczął pracę w Technikum Leśnym w Mojej Woli, gdzie uczył m.in. gospodarki leśnej i ochrony lasu oraz języka niemieckiego. W latach 1967–1975 pełnił funkcję dyrektora tej szkoły, a przez kolejne 6 lat, będąc zastępcą nadleśniczego nadleśnictwa Antonin, kierował nowo powołanym leśnym ośrodkiem szkoleniowym, który powstał w miejsce zlikwidowanego technikum. W sumie wykaz przejętych materiałów archiwalnych liczy 142 pozycje, 23 publikacje książkowe oraz 10 przedmiotów.

Inżynier Waław Kochoński, emerytowany pracownik Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Pile, podarował do zbiorów Ośrodka Kultury Leśnej w Gołuchowie 55 trofeów myśliwskich (wieńce jeleni, parostki, oręza dzika, ślimy muflona, skóra dzika, skóra świstaka tatrzańskiego). Bez wątplenia najcenniejsze jest urojenie żubra. Złotomedalowe trofeum wyceniono na 172,70 punktu CIC. Jak wynika z przekazanych dokumentów, w 1983 roku Naczelny Konserwator Przyrody wyraził zgodę na dokonanie eksperymentalnego odstrzału selekcyjnego trzech żubrów na terenie nadleśnictwa Waław. Z odstrzelonych żubrów pobrano materiał do celów badawczych. Z upoważnienia dyrektora Okręgowego Zarządu Lasów Państwowych w Pile odstrzału żubra wyselekcjonowanego z hodowli dokonał inż. Waław Kochoński pod nadzorem prof. Ryszarda Graczyka z Akademii Rolniczej w Poznaniu. Odbyło się to w dniu 28 grudnia 1983 roku na terenie leśnictwa Lubno. Według zapisków pana Waława Kochońskiego ośmioletni żubr ważył netto (po wypatroszeniu) 756 kg. Waga niektórych części lub organów była następująca:

- płuca wraz z sercem – 12,3 kg,
- wątroba – 8,1 kg,
- nerki – 2 kg,
- żołądek (częściowo pusty) – 32,8 kg,

- głowa bez skóry przed gotowaniem – 10,5 kg,
- głowa po wygotowaniu – 7,8 kg,
- głowa bez żuchwy – 6,7 kg,
- wyprawiona skóra – 64,5 kg.

Wraz z wypreparowanym czerepem żubra otrzymaliśmy też złote medale z wystaw w Brnie (1985 roku), Nürnbergu (1986 roku) i Nitrze (1990 roku), gdzie trofeum to było prezentowane. Złoty medal oraz punktację CIC potwierdza *Katalog trofeów zdobytych na terenie województwa piłskiego* wydany w 1986 roku z okazji dziesięciolecia Piłskiej Organizacji Łowieckiej.

Spośród najbardziej znanych postaci świata nauk leśnych prof. Andrzej Grzywacz przekazał do zbiorów muzealnych kolekcję 41 osobistych medali pamiątkowych i wyróżnień. Natomiast archiwum prof. Zbigniewa Laurowa liczyło 195 książek przekazanych do zbiorów bibliotecznych, kilkadziesiąt segregatorów i teczek z materiałami papierowymi, albumami, zdjęciami, których wykaz zawiera 216 pozycji oraz 191 płyt CD ze zdjęciami, prelekcjami o lesie, zdigitalizowane materiały papierowe rejestrujące długoletni dorobek naukowy i dydaktyczny.

Muzealna kolekcja leśnego sprzętu gabarytowego zyskała od prywatnego właściciela bardzo ciekawy eksponat – ciągnik SAM, który pracował na terenie nadleśnictwa Nawojowa. Jest to pojazd po części własnej konstrukcji, który powstał w wyniku przeróbki pojazdu seryjnego. Ciągnik ten jest egzemplarzem urządzenia o pochodzeniu przemysłowym, które w trudnej rzeczywistości eksploatacyjnej zyskało autarkiczne dodatki i modyfikacje – świadectwo funkcjonowania i owoc chłopskiej świadomości i praktyki technicznej. Ciągnik SAM jest znakiem pewnego dynamicznego zjawiska, w którym zaprezentowanie maszyny „jako takiej” pozostaje wartością podrzędną wobec możliwości pokazania jej jako urządzenia eksploatowanego w określonych warunkach, które odcisnęły na nim swoje piętno lub nawet je przekształciły. W SAM-ie oryginalny jest element zamontowany w maszynie przez producenta czy wykonawcę, autentyczne są ślady pracy, jakie pozostały na nim w wyniku eksploatacji. Cała maszyna nie jest już więc oryginalna, ale jest bez wątplenia autentyczna. Nie do przecenienia jest możliwość poznania z autopsji konkretnej konstrukcji o zindywidualizowanych cechach wykonawczych, reprezentujących szersze grupy konstrukcyjne pracujących urządzeń. Dziś wciąż łatwo spotkać w terenie czynne SAM-y, niewątpliwie jednak zjawisko jest już znacznie mniej nasilone niż w szczytowym okresie rozwoju trwającym przez całe lata 80. ubiegłego wieku. Jego kres, teoretycznie nieunikniony, nie jest jeszcze bliski, ale dopełnienie kolekcji było oczywistą koniecznością. SAM jako eksponat jest wraz z dokumentacją świadectwem historii, która doprowadziła do jego powstania i która jest opowieścią o jego pracy w lesie. Niegdyś głównym źródłem siły roboczej przy zrywce wleczonej był oczywiście koń. Potem, przy coraz większej intensyfikacji pozyskiwania drewna z lasów, zaczął być zastępowany przez traktory. Jeszcze później przez wyspecjalizowane maszyny. Dlatego warto było na przykładzie choćby jednego egzemplarza pokazać maszynę własnoręcznie przystosowaną do trudnej pracy w lesie.

Godny odnotowania jest również fakt zakupu tokarni o napędzie pedałowym pochodzącej prawdopodobnie z pierwszej ćwiartki XX wieku. Jest to urządzenie

związane z obróbką drewna, które stanowiło podstawowy surowiec w tradycyjnej gospodarce wiejskiej. Tokarnia funkcjonowała w warsztacie kołodziejskim niejakiego Samylaka w miejscowości Kaczanowo w powiecie wrzesińskim (województwo wielkopolskie). Kołodziejstwo to zawód zwykle przechodzący z ojca na syna, a warsztaty kołodziejskie prowadzone były przez wiele pokoleń tej samej rodziny. Kołodziej (z niemiecka zwany również stelmachem) zajmował się wyrobem drewnianych wozów, sań i części do nich, głównie kół, na potrzeby majątków i gospodarstw chłopskich. Znane powiedzenie kołodziejskie mówi: im gorsze koło, tym bardziej skrzypi. Wóz konny, wykonany przez wiejskiego kołodzieja, dopiero w XX wieku zaczął być wypierany przez bardziej nowoczesne środki transportu. Tokarnia należała do podstawowego wyposażenia warsztatu i służyła do toczenia piast, czyli środkowej części koła z osadzoną buksą. Na zewnątrz wystawały z niej szprychy, na których osadzone były dzwona, tworzące obwód koła. Zwężone końce buksy wzmocnione były żelaznymi opaskami – ryfkami. Piasty toczono z drewna brzoźowego, dębowego lub jesionowego. Materiał przeznaczony do toczenia musiał być zawsze bardzo starannie wyselekcjonowany. Nie nadawały się do tego celu kawałki spękane, sękate i mające nieregularny układ słojów, a także głębokie wgniecenia lub ubytki na swych zewnętrznych powierzchniach.

Tradycyjnie uzupełniano kolekcję preparatów ptaków i ssaków przeznaczonych do wzbogacenia zbiorów oraz jako eksponaty wystawiennicze i rekwizyty na różnorodnych zajęciach edukacyjnych. Kolekcję powiększyło 18 dermoplastów: myszołów, sójka, żubr cielę (2 szt.), głuźzec kogut, sarna rogacz, sarna koza, dzik, muflon tryk, bażant kogut, bażant kura, kaczka krzyżówka (2 szt.), dziki królik (2 szt.), wydra, łasica, puszczyk.

Zapoczątkowana w 2013 roku kolekcja malarstwa na szkle dotycząca patronów ludzi związanych z lasem, głównie św. Huberta, została wzbogacona o kolejne 6 prac z kręgu podhalańskiej i beskidzkiej sztuki ludowej oraz Kociewia. W planach mamy utworzenie największej w Polsce takiej muzealnej kolekcji. W jej skład wchodzić będą obrazy z różnych regionów etnograficznych, gdzie tego typu sztuka funkcjonuje na zasadzie regionalnej tradycji, oraz z terenów, na których pojawiła się niedawno. Historia malarstwa ludowego na szkle to zarazem historia wielu rodów (rodzin), które z pokolenia na pokolenie tworzyły obrazy w formie świętego wizerunku, początkowo na użytek sąsiadów lub z potrzeby serca, a nierzadko również dla zarobku. Obrazy cechowała przede wszystkim ekspresja barw, dynamika kompozycji, pewność rysunku, płaskość i dekoracyjność ujęcia oraz przerost ornamentyki, traktowanej niezależnie od tematyki. Dzieła te najczęściej zawieszane były pod powalą izby, ponad stołem, który stał w rogu izby i był swoistym sacrum. Obrazy zawieszano jeden obok drugiego, a dolną krawędzią ramy wspierały się na ozdobnej listwie, która biegła przez całą długość ściany. W ten sposób powstawał pod powalą swoisty panteon biblijnych i świętych postaci zerkających z góry, jak z nieba, na chłopską rodzinę. Listwa z obrazami wyznaczała w chłopskiej izbie świętą sferę niebiańską. Chłop miał przeświadczenie, że on i jego rodzina, żywy inwentarz i cały jego dobytek, a także wszystko to, co uczynił lub zamierzał uczynić, jest pod specjalną opieką

wiszących pod powałą niebian. Wierzył, że święci patroni odpowiednio pokierują jego życiem i uchronią od wszelkiego nieszczęścia. Obrazy malowane na szkle pełniły w chłopskiej izbie konkretną funkcję, daleką od podnoszenia walorów estetycznych wnętrza. Były ściśle związane z życiem duchowym chłopów, ich religijnością i całą sferą wierzeń oraz magii ludowej. Współczesne malarstwo na szkle nawiązuje do stylistyki dawnych obrazów, do techniki wykonania, niekiedy nawet do tematyki, ale to nawiązanie stanowi tylko punkt wyjścia w twórczości niektórych autorów. Istotną cechą tego malarstwa jest to, że wykonywane jest na potrzeby „miasta”, na konkursy, wystawy, na sprzedaż. Malarstwo na szkle jest obecnie tą dyscypliną sztuki, która najbardziej kojarzy się z twórczością ludową i, co najważniejsze, jest ono dziedziną wciąż żywą i stale rozwijającą się. Malowanie na szkle najpopularniejsze jest na południowych terenach Polski, a szczególnie na Podhalu, Spiszu i Orawie.

Zbiory artystyczne poszerzyła kolekcja piętnastu rysunków ołówkiem oddających niepowtarzalne piękno wielkopolskiej przyrody autorstwa nieżyjącego już Teodora Szukały. Był to artysta malarz i konserwator zabytków, autor wielu rysunków, akwaeli i portretów. Malował pejzaże i martwe natury. Jego specjalnością było malarstwo technik ściennych i konserwacja obiektów zabytkowych. Szczególnym osiągnięciem była restauracja słynnego drewnianego kościoła odпустowego Na Półku z 1711 roku w Bralinie koło Kępna, który w 1992 roku został wyróżniony medalem „Europa Nostra” za szczególny wkład w ochronę europejskiego dziedzictwa kulturowego.

Przybyło również 20 numizmatów i monet wchodzących w skład gromadzonych kolekcji, m.in. *Symbole przyrody polskiej – edycja 2015* oraz *Explora Poloniam*.

DOKUMENTACJA MUZEALNA

W dziale tworzony jest przy wykorzystaniu programu Mobydoc Ekspres elektronicyzny inwentarz zbiorów, który liczy obecnie prawie 6500 eksponatów. Jednakże, jak na razie, nie jest możliwe udostępnianie informacji o zbiorach poprzez sieć typu Internet dla celów muzealnych i dla potrzeb społeczeństwa (edukacyjnych, turystycznych, promocyjnych, polityki regionalnej). Póki co nie można mówić o standaryzacji oprogramowania zbiorów muzealnych. Stosowanie programów komputerowych przeznaczonych do prowadzenia inwentarzy muzealiów jest w dalszym ciągu wewnętrzną sprawą muzeów, które wprowadzają (lub nie) programy komputerowe, aby ułatwić pracę muzealników nad zarządzaniem i ochroną zbiorów. Stan ten nie sprzyja tworzeniu policentrycznej, ogólnopolskiej bazy danych o zbiorach i kolekcjach muzeów, a co się z tym wiąże – udostępnieniu społeczeństwu dóbr kultury i wiedzy zdeponowanej w muzeach.

W dziale prowadzona jest kompletna dokumentacja muzealna oraz inwentarz elektronicyzny zbiorów muzealnych. W roku 2015 zdigitalizowano 252 muzealia (wraz z dokumentacją fotograficzną):

- sztuka – 27,

Tabela 2. Zestawienie przedstawiające całkowitą liczbę muzealiów oraz liczbę muzealiów zdigitalizowanych

Table 2. The total number of exhibits and the number of exhibits in digital system

	Ogółem	Sztuka	Etnografia	Historia	Numizmatyka	Technika	Przyroda
Muzealia	6676	3017	180	1160	76	1308	935
Digitalizacja	6458	3000	168	1141	65	1234	850
w 2015 r.	252	27	15	56	13	18	123

- etnografia – 15,
- historia – 56,
- numizmatyka – 13,
- technika – 18,
- przyroda – 123.

W ciągu minionego roku na podstawie materiałów przygotowanych przez pracowników Działu Muzealnego oraz Działu Inwentaryzacji i Gromadzenia Zbiorów Muzealnych opracowano i wypełniono 416 kart ewidencyjnych muzealiów (technika – 45, historia – 68, numizmatyka – 32, etnografia – 11, przyroda – 236, sztuka – 24). Karty te, opatrzone zdjęciami eksponatów, stanowią merytoryczną podstawę do uzupełniania elektronicznego inwentarza zbiorów.

UDOSTĘPNIANIE ZBIORÓW

W minionym roku wypożyczono 11 różnym instytucjom 376 eksponatów, które zostały użyte do organizacji wystaw lub różnych innych projektów ekspozycyjnych:

- Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Poznaniu (8 eksponatów),
- Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Głogowie (230 eksponatów),
- Nadleśnictwo Jarocin (29 eksponatów),
- Muzeum Archidiecezjalne w Poznaniu (8 eksponatów),
- Nadleśnictwo Jarocin (42 eksponaty),
- Nadleśnictwo Łopuchówko (8 eksponatów),
- FILMICON (1 eksponat),
- parafia Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny – Sanktuarium św. Józefa w Kaliszu (11 eksponatów),
- parafia Najświętszej Maryi Panny Królowej Polski w Kaliszu (13 eksponatów),
- parafia pw. św. Wawrzyńca w Kościelnej Wsi (15 eksponatów),
- parafia Matki Boskiej Częstochowskiej w Sycowie (11 eksponatów).

Do wykorzystania w celach edukacyjnych udostępniono Działowi Edukacji i Informacji OKL 37 eksponatów.

KONERWACJA MUZEALIÓW

Podstawowym zadaniem w tej dziedzinie jest zapewnienie właściwej opieki zbiorom muzealnym, przede wszystkim znajdującym się w magazynach. Działalność ta obejmuje zwłaszcza prace konserwatorskie w pełnym lub częściowym zakresie oraz profilaktykę. Celem tej ostatniej jest tworzenie optymalnych warunków przechowywania muzealiów. Prowadzone są systematyczne pomiary temperatury i wilgotności powietrza w magazynach.

Głównym zadaniem zabiegów konserwatorskich jest przywracanie muzealiom walorów ekspozycyjnych, ochrona oraz zapewnienie integralności fizycznej, artystycznej i historycznej. Jednym z aspektów programu ochrony zbiorów jest kompleksowa konserwacja wybranych obiektów. Jej celem jest powstrzymanie procesów destrukcji oraz przywrócenie w miarę możliwości zabytkom ich walorów użytkowych i estetycznych. O podjęciu zabiegów konserwatorskich decyduje, obok stanu zachowania, również wartość historyczna obiektu oraz jego przeznaczenie na wystawy stałe lub czasowe. Konserwacja zabytków jest z natury rzeczy czasochłonna i kosztowna, ale też nieunikniona i niezbędna.

Dział Inwentaryzacji i Gromadzenia Zbiorów Muzealnych w swojej pracowni konserwatorskiej prowadził w minionym roku sukcesywne prace, w ramach własnych sił i środków, głównie przy zbiorach technicznych (ok. 25 eksponatów) i etnograficznych – m.in. ule przeznaczone do pokazania na ekspozycji plenerowej przy chałupie na „Dybulu”. Każdy eksponat, zwłaszcza techniczny, wymagał żmudnego, czasochłonnego i precyzyjnego oczyszczania z warstw wtórnie i szkodliwie pokrywających powierzchnię. Te zabiegi renowacyjne wykonywane były głównie sposobami mechanicznymi. Każdy obiekt w miarę możliwości rozkładany był na poszczególne części składowe i ręcznie czyszczony przy użyciu delikatnych narzędzi, później czyszczony chemicznie, a następnie ponownie składany. Pracownicy działu wykonywali prace konserwacyjne mebli i drobnego wyposażenia części mieszkalnej chałupy na „Dybulu” oraz prace renowacyjne przy innych eksponatach ze zbiorów (w sumie ok. 40 sztuk) znajdujących się na ekspozycjach pawilonowych. Równie ważne są zabiegi profilaktyczne lub zabezpieczające przy eksponatach, które znajdują się na ekspozycjach plenerowych. Czynności te wynikają z okresowych przeglądów konserwatorskich zapewniających dobry stan techniczny muzealiów i ich estetyczny wygląd.

Zlecono natomiast specjalistyczne prace konserwatorskie przy papierowych dokumentach archiwalnych pochodzących z końca XIX wieku oraz przełomu wieków XIX i XX, a dotyczące leśnika Antoniego Romańskiego.

BIBLIOTEKA

Biblioteka Ośrodka Kultury Leśnej w Gołuchowie jest biblioteką specjalistyczną z zakresu leśnictwa oraz dziedzin pokrewnych, w której gromadzone są wydawnictwa zwarte i ciągłe, krajowe i zagraniczne (książki, czasopisma, materiały elektroniczne, tj. płyty DVD, CD). Podstawę działania biblioteki Ośrodka

Kultury Leśnej w Gołuchowie stanowią jej zbiory. Są one przedmiotem szczególnej troski, co przejawia się nie tylko w dbałości o wartość, estetykę i stan fizyczny księgozbioru, lecz również w jego systematycznym odnawianiu. Pozyskiwanie nowych wydawnictw następowało poprzez zakup ze środków przeznaczonych na funkcjonowanie biblioteki oraz drogą darów przekazywanych na rzecz biblioteki. Stan księgozbioru na przestrzeni minionego roku ulegał ciągłym zmianom. Działo się to w wyniku operacji dokonywanych na księgozbiore: zakupu nowych woluminów i włączania darów.

Przez cały rok 2015 trwało sukcesywne tworzenie elektronicznej bazy danych. Dotyczyło to przede wszystkim komputeryzacji zbiorów już zgromadzonych, a także zakupionych nowości książkowych. W bibliotece zainstalowany jest komputerowy inwentarz elektroniczny. Aplikacja została wykonana w oparciu o system WEBLIS, który jest zintegrowanym systemem bibliotecznym zrealizowanym na platformie WWW-ISIS. Aplikacja WEBLIS umożliwia skorzystanie z bazy bibliograficznej Ośrodka Kultury Leśnej, która liczy sobie prawie 7200 pozycji, poprzez przeszukiwanie w trybie uproszczonym i zaawansowanym. Po wyszukaniu interesującej pozycji możliwe jest otrzymanie informacji, czy książka jest dostępna, oraz zamówienie jej poprzez wysłanie bezpośredniego e-maila do biblioteki. Baza bibliograficzna jest na bieżąco uzupełniana o tytuły nowych książek. Udostępniony jest też katalog czasopism. Wejście do bazy bibliograficznej znajduje się na stronie internetowej Ośrodka Kultury Leśnej w Gołuchowie w zakładce *Biblioteka*.

W ciągu 2015 roku do bazy bibliograficznej wpisano:

- książki – 687 rekordów,
- czasopisma – 75 rekordów,
- artykuły – 447 rekordów.

Zaznaczyć należy, że komputeryzacja obejmuje sporządzanie dokładnych opisów bibliograficznych książek i czasopism: opisu fizycznego, klasyfikacji UKD i szczegółowych haseł przedmiotowych. Jest to znakomita pomoc dla czytelników i ułatwienie wyszukiwania potrzebnej literatury.

Stan księgozbioru na koniec minionego roku wynosił 7184 woluminy oraz 574 czasopisma (roczniki oprawione). W 2015 roku zakupiono 88 woluminów i 259 egzemplarzy różnych czasopism, otrzymano również 444 pozycje (372 książki, czasopisma w liczbie 72 szt.) jako dary. W ramach wymiany międzybibliotecznej odebrano 1 egzemplarz, a wypożyczono 5.

Jedno z głównych zadań biblioteki stanowiła obsługa czytelników. Była to zarazem najbardziej zauważalna sfera działalności, a przejawiała się przede wszystkim przez wypożyczenia książek i udostępnianie materiałów bibliotecznych na miejscu. Bibliotekę odwiedziło w 2015 roku 79 osób, które wypożyczyły 208 książek i 105 czasopism. W ramach konserwacji zbiorów bibliotecznych do oprawy introligatorskiej oddano 45 książek oraz 25 roczników różnych czasopism.

Przygotowano do druku ulotkę promującą i popularyzującą działalność biblioteki Ośrodka Kultury Leśnej. Po wydrukowaniu ulotki zostały rozdzielone do wszystkich budynków z ekspozycjami muzealnymi w celu przekazania zwiedzającym. Wysłano je również do 25 bibliotek wraz kwartalnikiem „Zagajnik”.

Do tegoż czasopisma przygotowano informację dotyczącą nowości wydawniczych w bibliotece.

W minionym roku do magazynu w budynku Palecniarni przeniesiono książki z tymczasowego magazynu w budynku na „Dybulu”. Natomiast w siedzibie biblioteki w budynku „Kasa” założono regały przesuwne, które w zdecydowany sposób zwiększyły długość użytkową półek.

PRACE WYSTAWIENNICZE

Dział Muzealny przygotował w minionym roku kilkanaście wystaw w siedzibie Ośrodka Kultury Leśnej w Gołuchowie i poza nim. W przygotowaniu, aranżacji i montażu prawie wszystkich udział wzięli pracownicy Działu Inwentaryzacji i Gromadzenia Zbiorów Muzealnych. Były to następujące wystawy:

- wystawa malarstwa Tamary Maj *Wspomnienia II*,
- *Pastele* prof. Tomasza Motyla z SGGW,
- *Spojrzenie na las*, ze zbiorów Muzeum Historii Fotografii w Krakowie,
- *Malarstwo* Agnieszki Słowik-Kwiatkowskiej,
- *Żywieckie projekty budowlane arcyksiążęcego architekta Karola Pietschki w zbiorach Oddziału Archiwum Państwowego w Żywcu oraz Muzeum Miejskiego w Żywcu*,
- *OPTAL 2015*.

Przygotowano do druku i wydano w nakładzie 800 egzemplarzy reprint wydawnictwa *Projekty domów dla dozoru leśnego*, które po raz pierwszy ukazało się drukiem około 1920 roku nakładem Ministerstwa Robót Publicznych w ramach serii wydawniczej *Odbudowa Kraju*. Teka zawiera 42 wzorcowe projekty budynków leśnych, w tym budynki mieszkalno-administracyjne (urzędy leśne, nadleśnictwa, leśniczówki) i mieszkalne (podleśniczówki, gajówki) przygotowane przez Wydział Odbudowy (Architektoniczno-Budowlany) Ministerstwa Robót Publicznych. Wprowadzenie do publikacji napisała prof. Małgorzata Rozbicka. Można przyjąć, że Wydział Odbudowy Ministerstwa Robót Publicznych, zorganizowany i do 1921 roku kierowany przez architekta Franciszka Krzywdę-Polkowskiego, był pierwszym, który przygotował projekty domów i budynków gospodarczych dla różnego szczebla pracowników państwowego dozoru leśnego na podstawie programu opracowanego w Ministerstwie Rolnictwa i Dóbr Państwowych.

Kontynuowano prace związane z weryfikacją zawartości archiwów państwowych oraz wojewódzkich urzędów ochrony zabytków i ich oddziałów w kwestii materiałów dotyczących szeroko pojętego budownictwa leśnego sprzed 1945 roku. To pierwszy inwentaryzacyjny krok w kierunku gruntownego i całościowego opracowania zasobów dziedzictwa materialnego Lasów Państwowych. Niezbędne będzie przeprowadzenie badań historyczno-architektonicznych dotyczących obiektów budownictwa, które zostały zrealizowane w latach 1918–1939 z funduszy i na potrzeby Lasów Państwowych. Badaniami winny zostać objęte budynki administracyjne, mieszkalne i gospodarcze oraz obiekty inżynieryjne i przemysłowe,

które pozostają w administracji Lasów Państwowych oraz te, które aktualnie mają już innych właścicieli i użytkowników. Celem nadrzędnym jest objęcie ochroną prawną najbardziej charakterystycznych przykładów takiego budownictwa.

DZIAŁ INWENTARZYACJI I GROMADZENIA ZBIORÓW MUZEALNYCH OŚRODKA KULTURY LEŚNEJ W GOŁUCHOWIE W 2015 ROKU

S t r e s z c z e n i e

Dział Inwentaryzacji i Gromadzenia Zbiorów Muzealnych funkcjonuje w Ośrodku Kultury Leśnej w Gołuchowie od 1 stycznia 2010 roku. W strukturze działu jest również biblioteka, która prowadzi komputerowy inwentarz elektroniczny i sukcesywnie powiększa specjalistyczny księgozbiór dotyczący leśnictwa i dziedzin pokrewnych. Podstawowym zadaniem działu jest powiększanie kolekcji muzealnej poprzez zakupy, dary i depozyty. Prowadzona jest pełna dokumentacja muzealna eksponatów, łącznie z elektronicznym inwentarzem zbiorów oraz magazyny muzealiów. W ramach ochrony zbiorów realizowana jest sukcesywna profilaktyka w zakresie ochrony stanu zachowania eksponatów. Prowadzone badania archiwalne i gromadzenie materiałów dokumentacyjnych dotyczących dawnego budownictwa leśnego (przede wszystkim okres międzywojenny) zmierzają do określenia zasobów dziedzictwa materialnego Lasów Państwowych.

Słowa kluczowe: Ośrodek Kultury Leśnej w Gołuchowie, zbiory muzealne, dokumentacja muzealna, konserwacja, biblioteka, wystawa, budownictwo leśne

DEPARTMENT OF CATALOGUING AND GATHERING MUSEUM COLLECTIONS OF THE FOREST CULTURE CENTRE IN GOŁUCHÓW IN 2015

S u m m a r y

Department of Cataloguing and Gathering Museum Collections has been functioned in the Forest Culture Centre in Gołuchów since 1st January 2010. There is also a library in its structure which in a successive way increases its specialized book collection refers to forestry and other related disciplines as well as keeps electronic inventory. The main aim of department's activity is increasing museum collection by purchases, gifts and deposits. Full documentation of exhibits, electronic cataloguing and stockrooms are run. Successive, comprehensive conservation of chosen, most valuable exhibits is carried out. Conducted archival research and collecting the documents relating to the former forest building (especially the interwar period) aim to determine the size of the material heritage of the State Forests.

Keywords: Forest Culture Centre in Gołuchów, museum collections, museum documentation, preservation, library, exhibition, forest building

Ryc. 1. Ciągnik SAM (fot. R. Sorek)

Fig. 1. Tractor SAM (photo by R. Sorek)

Ryc. 2. Tokarnia z napędem pedałowym (fot. R. Sorek)

Fig. 2. Lathe with the pedal drive (photo by R. Sorek)

Ryc. 3. Nowe regały przesuwne w bibliotece (fot. R. Sorek)

Fig. 3. New moveable bookshelves in the library (photo by R. Sorek)

Ryc. 4. Reprint wydawnictwa *Projekty domów dla dozoru leśnego* w ramach serii wydawniczej *Odbudowa Kraju* (fot. R. Sorek)

Fig. 4. Publication *Projekty domów dla dozoru leśnego* (photo by R. Sorek)